

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

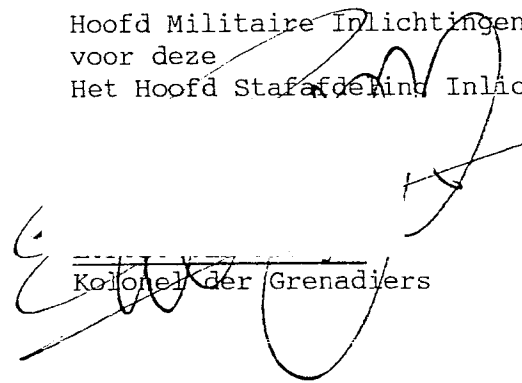
- Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/92/095/0989	13 maart 1992

Onderwerp
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 20/92)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres
één	Kalvermarkt 28 's-Gravenhage

Doorkiesnummer
318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/92/095/0989, d.d. 13 maart 1992

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken *L*
t.a.v. AMAD

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
20/92

(Afgesloten 130900 MRT 1992)

Kroatië

Ook de afgelopen dagen is weer melding gemaakt van een aantal bestandsschendingen in alle omstreken delen van Kroatië. De zwaarste schendingen zouden zich volgens de Kroatische media hebben voorgedaan in het Dalmatische kustgebied. De federale strijdkrachten (JNA) zouden met name beschietingen hebben uitgevoerd op Kroatische doelen in de havensteden Zadar en Sibenik en de omgeving van Split. Bij Zadar zou zelfs een team van de EG-waarnemersmissie onder vuur hebben gelegen. Daarnaast zouden zich herhaaldelijk incidenten voordoen in Oost-Slavonië, met name in de omgeving van Vinkovci. De JNA meldt op zijn beurt bestandsschendingen van Kroatische zijde, met name ten noorden van Knin, de hoofdstad van Krajina, waartegen formeel protest is aangetekend bij de EG-missie.

Op 10 maart is een eerste groep kwartiermakers voor de VN-vredesmacht (UNPROFOR) gearriveerd in de hoofdstad van de Krajina, Knin. De commandant, een brigadegeneraal uit Kenia, heeft besprekingen gevoerd met de bevelhebber van het in Knin gelegerde JNA-korps, Mladic, die zich in het verleden sterk heeft uitgesproken tegen de (in het VN-vredesplan voorziene) terugtrekking van de JNA uit de Krajina. Over het resultaat van deze besprekingen werd niets meegedeeld.

Er zijn voortdurend nieuwe aanwijzingen dat de Serviërs de door hen veroverde en militair gecontroleerde gebieden van Kroatië willen "koloniseren" met vooral Servische vluchtelingen uit andere delen van Kroatië. Dit kan mede verband houden met de wens de terugkeer van gevluchte Kroaten uit deze gebieden onmogelijk te maken en in een aantal gevallen, zoals bij de stad Vukovar in Oost-Slavonië, de feitelijke aansluiting van de omstreken gebieden bij Servië te bewerkstelligen. Dit beleid is echter strijdig met het door de VN geformuleerde vredesplan, dat tevens voorziet in de terugkeer van alle -uit de betreffende gebieden vooral Kroatische- vluchtelingen naar hun oorspronkelijke woonplaatsen. Het aantal vluchtelingen is niet exact te schatten, niet alleen omdat beide partijen uit propaganda-overwegingen te hoge cijfers opgeven, maar ook omdat vele vluchtelingen zich niet hebben laten registreren en bij familie elders zijn ingetrokken. Het Internationale Rode Kruis schat echter dat het aantal te hervestigen personen tenminste 600.000 bedraagt. Daarvan zal tenminste 2/3 na afloop van de strijd naar zijn woonplaats willen terugkeren.

Bosnië-Herzegovina

De etnische situatie in Bosnië-Herzegovina blijft gespannen, ondanks het feit dat de JNA en de Bosnische politie sinds enige dagen gezamenlijke patrouilles uitvoeren om de openbare orde te handhaven. Zo heeft de JNA naar verluidt versterkingen aangevoerd naar de omgeving van Mostar. Ten zuiden van die stad hadden Kroaten vorige week een blokkade gelegd rond een JNA-opleidingscentrum, met als eis dat het leger zich zou terugtrekken uit de regio. In de bergen rond Sarajevo zouden zich Moslim-milities hebben verzameld, mogelijk als reactie op de recente verklaring van de Bosnische president Izetbegovic die gewapende

Moslims had opgeroepen zich op de verdediging van de republiek tegen gewapende Serviërs voor te bereiden.

Tijdens de onderhandelingen die eerder deze week in het kader van de EG-vredesconferentie zijn gevoerd tussen de drie belangrijkste bevolkingsgroepen van Bosnië-Herzegovina (de Moslims met ruim 40% van de bevolking, de Serviërs met ruim 30% en de Kroaten met bijna 20%) omtrent de toekomstige politieke structuur van de republiek, leek aanvankelijk enige vooruitgang te zijn geboekt. De vertegenwoordigers van de Moslims en Kroaten stemden in beginsel in met een voorstel van de EG-voorzitter (Portugal). Dit kwam neer op het behoud van de territoriale integriteit van Bosnië-Herzegovina, maar met gelijktijdige vorming van een aantal langs etnische lijnen gevormde kantons die een grote mate van autonomie zouden krijgen.

De Servische afgevaardigden hadden zich niet tegen dit voorstel uitgesproken, maar zij stelden hun instemming afhankelijk van consultaties met hun achterban. Inmiddels is gemeld dat de Serviërs het bereikte akkoord afwijzen, omdat het hen niet voldoende autonomie zou garanderen. De leider van de belangrijkste Servische partij, Karadzic, heeft er inmiddels op gewezen dat de Serviërs er nog steeds de voorkeur aan geven deel te blijven uitmaken van het Joegoslavische staatsverband. Eerder had hij reeds gesteld dat een confederalisering van Bosnië-Herzegovina slechts aanvaardbaar zou zijn als gegarandeerd wordt dat de delen van de confederatie zich niet aansluiten bij een "buurrepubliek". Het is denkbaar dat deze uitlatingen van Karadzic vooral tot doel hebben de Servische onderhandelingspositie te verbeteren in het verdere overleg, dat het komende weekeinde -opnieuw onder auspiciën van de EG- zal plaatsvinden in Sarajevo.

Ook de Kroaten en Moslims in de republiek maken overigens voorbehoud tegen elementen in het plan. De onenigheid tussen hen en de Serviërs zou zich met name concentreren op het economische beleid en de verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen de centrale regering en de nieuw te vormen kantons, met name op het gebied van handhaving van de openbare orde.

Internationale vredesinspanningen

De voorzitter van de EG-vredesconferentie over Joegoslavië, Carrington, heeft het voornemen geuit een onafhankelijk functionaris te benoemen die moet toezien op de regeling van de "boedelscheiding" tussen de (voormalige) Joegoslavische deelstaten. In dit opzicht tekent zich een belangrijk interpretatieverschil af tussen enerzijds Servië en Montenegro en anderzijds de overige, naar onafhankelijkheid strevende republieken. Eerstgenoemden stellen dat de overige deelstaten zich van Joegoslavië hebben afgescheiden en maken op grond daarvan aanspraak op alle bezittingen van het voormalige Joegoslavië. Slovenië, Kroatië en waarschijnlijk ook Bosnië-Herzegovina en Macedonië stellen dat Joegoslavië is uiteengevallen en dat derhalve in onderling overleg door de nieuwe staten zal moeten worden beslist over de verdeling van rechten en verplichtingen. Dit meningsverschil kan het overleg over een duurzame vreedzame oplossing voor de Joegoslavische crisis aanzienlijk compliceren. Overigens onderschrijft het advies van januari jl. van de commissie-Badinter in het kader van de EG-vredesconferentie de visie van de vier republieken dat er geen sprake is van secessie, maar van desintegratie van Joegoslavië.

De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Baker en zijn EG-ambtgenoten hebben recentelijk in een gezamenlijke verklaring bekend gemaakt dat de VS en de EG hun politieke opstelling inzake Joegoslavië nauwer zullen coördineren. Ook werd gesteld dat de VS in april een besluit zal nemen over erkenning van de onafhankelijkheid van de Joegoslavische deelstaten. Uit de woorden van Baker

viel op te maken dat de VS nu in beginsel positief staan tegenover erkenning van Slovenië, Kroatië en Bosnië-Herzegovina.

Hoewel in de verklaring niet expliciet werd gesproken over erkenning van de Macedonische onafhankelijkheid, waartegen zoals bekend Griekenland grote bezwaren maakt uit vrees voor Macedonische aanspraken op delen van Griekenland, zijn er aanwijzingen dat de overgrote meerderheid van de EG-landen nu toch de voorkeur geeft aan een dergelijke erkenning. Gelet op de bovenvermelde verklaring moet worden aangenomen dat ook de VS zich hierbij zal aansluiten.

Overigens werden in de verklaring Servië en Montenegro opgeroepen de territoriale integriteit van de overige republieken te erkennen, zich constructief op te stellen inzake de onderhandelingen omtrent de toekomstige (economische) betrekkingen tussen de deelstaten en de rechten van minderheden op hun grondgebied te respecteren. Dit laatste vormt waarschijnlijk een verwijzing naar de positie van de door Servië onderdrukte Albanese minderheid in de voormalige autonome provincie Kosovo. De voorzitter van de Europese Commissie, Delors, zinspeelde erop dat indien Servië zich aan deze voorwaarden houdt, de EG-sancties die momenteel nog slechts op Servië betrekking hebben, zullen worden opgeheven.

Servië

Op 9 maart hebben enkele duizenden Serviërs in Belgrado gedemonstreerd tegen de economische crisis en het gebrek aan democratie in Servië. Zij eisten het aftreden van president Milosevic en de beëindiging van de heerschappij van diens socialistische partij. Oppositieleider Draskovic riep op tot een algemene staking om dit te bewerkstelligen, maar noemde geen termijn waarop die staking zou moeten plaatsvinden. Opmerkelijk was dat Draskovic en een aantal andere leiders zich uitspraken voor herstel van het Servische koningshuis. Dit vormt mogelijk een gebaar in de richting van de ultra-nationalistische Chetniks, die in meerderheid een royalistische koers voorstaan. Overigens was het aantal deelnemers aan de demonstratie relatief beperkt, mogelijk uit vrees voor provocaties tegen het bewind van de kant van de Chetniks. Er werden echter geen incidenten gemeld. Eergisteren heeft in Belgrado opnieuw een demonstratie plaatsgevonden tegen het bewind van Milosevic. Ook deze trok slechts enkele duizenden deelnemers. In tegenstelling tot de eerdere demonstratie waren nu met name veel studenten onder de deelnemers, die opriepen tot spoedige en eerlijke verkiezingen. Ook deze demonstratie verliep zonder incidenten.

Conclusie/voorzicht

De militaire situatie in Kroatië blijft gekenmerkt door incidentele bestands-schendingen. Ook in Bosnië-Herzegovina is nog steeds sprake van spanning. Het is onzeker of de onderhandelingen die moeten resulteren in een akkoord tussen de drie bevolkingsgroepen over de toekomst van de republiek succes zullen hebben. Er bestaan grote bezwaren van met name Servische zijde tegen de nu voorgestelde regeling. De EG en de VS lijken in toenemende mate de voorkeur te geven aan erkenning van de vier naar onafhankelijkheid strevende Joegoslavische deelstaten, maar blijven daarnaast aandringen op verdere onderhandelingen over de toekomstige relaties tussen deze republieken. Ondanks de demonstraties tegen het bewind van Milosevic, wordt een regeringswisseling in Servië op korte termijn niet waarschijnlijk geacht.